

Bilgibilimsel ?nançlar Ölçe?i (Epistemic Beliefs Inventory)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgibilimsel ?nançlar Ölçe?i (Epistemic Beliefs Inventory)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17668>

Özet

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği (Epistemic Beliefs Inventory - EBI), bireylerin bilginin doğasına ve bilme süreçlerine ilişkin sahip oldukları inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2011 yılında Serpil Velipoğlu tarafından yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma, ölçeğin Türk kültürü bağlamında kullanımının **psikometrik** olarak uygunluğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Bilgibilimsel inançlar, öğrenme stratejileri ve akademik performans üzerinde kritik bir rol oynadığından, bu ölçeğin Türkçe literatüre kazandırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilgibilimsel İnançlar, **Epistemoloji**, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Bilgi Kuramı, Öğrenme Stratejileri.

Yazarlar

Serpil Velipoğlu

Amaç

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin bilgiye ve bilme süreçlerine dair taşıdığı **epistemik inançlar** sistemini çok boyutlu olarak değerlendirmektir. Bu inançlar, bilginin kesinliği, kaynağı, yapısı ve öğrenme hızına ilişkin kişisel görüşleri kapsar.

Türkçe sürümünün uyarlanması özel amaç ise, uluslararası alanda kabul görmüş bu ölçeğin (Epistemic Beliefs Inventory), Türk örnekleminde kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, eğitim ve psikoloji alanındaki araştırmacılar için güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı sunmaktır. Bu sayede, öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile epistemik inançları arasındaki ilişkiler derinlemesine incelenebilmektedir.

Yapı

Bilgibilimsel İnançlar (Epistemic Beliefs), bireyin bilginin doğası (ne olduğu) ve bilme süreci (nasıl edinildiği) hakkındaki kişisel teorileridir. Bu yapı genellikle çok boyutludur ve bireylerin bilgiye yönelik tutumları, problem çözme stratejilerini ve öğrenmeye bakış açıları etkiler.

EBI, genellikle bilginin basitliği/karmaşıklığı, kesinliği/değerliliği, kaynağı (otorite mi yoksa kişisel gözlem mi) ve öğrenmenin hızı/doğası gibi boyutları ölçer. Yüksek lisans tezi kapsamında yapılan **uyarlama** çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde korunup korunmadığı incelenmiş ve elde edilen faktörlerin teorik epistemik inanç

modelleriyle tutarlılığı araştırılmaktadır.

Geçerlik

Velipaolu (2011) tarafından yürütülen Türkçe sürümünün **geçerlilik** çalışması, ölçeğin yapısal uygunluğunu test etmeyi amaçlamaktadır. Uyarılma çalışmaları genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak, ölçeğin maddelerinin teorik olarak belirlenen boyutlar ne ölçüde temsil ettiği araştırılır.

Geçerlilik çalışmaları ayrıca, ölçüt bağıntılı geçerlilik (ölçeğin, ilgili diğer yapılarla beklenen yönde ilişkisi gösterip göstermediği) ve ayrıt edici geçerlilik (ölçeğin, ölçmemesi gereken yapılardan ne kadar ayrıştığı) yöntemleri de kullanılabilmektedir. Bu çalışmalar, EBI'nin Türkçe formunun gerçekten epistemik inançlar ölçütünü kanıtlamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, Velipaolu'nun tez çalışmasının temel odak noktalarından biridir. **Güvenirlilik**, ölçüm sonuçlarının zamana ve farklı koşullara karşı tutarlılığı ifade eder.

Güvenirlilik analizleri genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak yapılır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçekteki maddelerin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, test-tekrar test yöntemi kullanılarak ölçeğin zaman içindeki kararlılığı da incelenmiş olabilir. Bu analizler, Türkçe sürümünün tekrarlı kullanımlarda istikrarlı sonuçlar vereceğini doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği'nin Türkçe sürümünün yapı geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada keşfedici faktör analizi (KFA) ile maddelerin kültüre özgü dağılımı incelenmiş, ardından doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile orijinal ölçeğin teorik yapısının Türk örneğine uygunluğu test edilmiştir.

Bu analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapısının (örneğin, bilginin kesinliği ve bilginin kaynağı boyutları) korunup korunmadığı belirlenmiş, eğer gerekliyse kültürel farklılıklardan kaynaklanan madde veya faktör yapısı değişiklikleri yapılmıştır. Faktör analizi, ölçeğin teorik temelini güçlendiren temel istatistiksel adımdır.

Araç

Test Türü: Uyarılma (Adaptasyon) Ölçeği

Format: Bireysel Raporlama (Self-Report) Ölçeği

Dil Seçenekleri: Türkçe

Hedef Kitle: Üniversite Öğrencileri ve Genel Yetkinlik Popülasyon

Yaş Grubu: Ergenlik Sonrası ve Yetkinlik Dönemi

Popülasyon Detayları: Orijinal uyarlama çalışması, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Derecelendirme: Tipik olarak 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme (Örn: "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Test Metodolojisi: Uygulama bireysel olarak, kâğıt-kalem veya dijital formatta gerçekleştirilebilir. Cevaplar, katılımcının epistemik inanç boyutlarındaki düzeyini gösteren puanlara dönüştürülür.

Anahtar Kelimeler

Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Bilgi Kuramı, Öğrenme Psikolojisi, Akademik Başarı, Faktör Yapısı, **Kültürel Uyarlama**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Bağlantı E-posta Adresleri: serpil.velipasaoglu@gmail.com

Yazın Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2011 Tez Başlamında)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği'nin (EBI) Türkçe uyarlaması Serpil Velipaşaoğlu'nun 2011 tarihli yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu tez, akademik araştırma ve eğitim amaçları için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açılmıştır.

Ölçeğin orijinal geliştiricisine ait telif hakları geçerli olmakla birlikte, uyarlama çalışmasına ait detaylar ve ölçeğin kullanımı konusunda sorumlu yazar Serpil Velipaşaoğlu ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Velipoğlu, S. (2011). *Epistemic Beliefs Inventory (Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği) Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirlik çalışması* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

The original PDF can be downloaded here: bilgibilimsel-inanclar-olcegi-epistemic-beliefs-inventory-toad.pdf

Bilgibilimsel İnançlar Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.